

Grondboor en Hamer	2	1980	pag. 65 - 67		Oldenzaal april 1980
-----------------------	---	------	-----------------	--	-------------------------

Het maken van Lakprofielen

H. Huisman

Dat de geologie een veelzijdige hobby is, is wel zeker. Je kunt bijvoorbeeld zonder je handen vuil te maken gewoon met je ogen genieten van wat o.m. weer en wind van het landschap maakten, nadat de hevigste bulldozerwerking van het landijs uit de voorlaatste ijstijd wat weggeëbd was.

Toch is het zoeken naar allerlei gesteenten en fossielen in onze kontreien bij veel liefhebbers van de geologie het meest in trek. Het vinden en meenemen van allerlei interessante waar schenkt blijkbaar meer bevrediging. Maar dat er binnen deze hobby in de buitenlucht ook nog op een aardige wijze geknutseld kan worden, is niet bij ieder van ons bekend. Goed, je kunt gewoon met een schep naar stenen gaan graven of in het andere geval, wat geavanceerder met een grondboor zanden keileemmonsters gaan trekken, dat wel! Maar een lakprofiel maken, waarbij gevoel voor kleur en structuur parallel dient te lopen aan een zekere handigheid is weer een andere zaak. Toch hoeft je je geen zonderling met prikkebeen-achtige eigenschappen te voelen door met aangepaste hulpmiddelen, zoals een schep en een bus meubellak, een bijzonder fraai gestructureerde zandwand in sympatieke tinten te willen 'vangen'. Komt bij dat een goed geslaagd lakprofiel een wanddekoratie is, waar maar weinig schilderijen aan kunnen tippen.

Aangezien het maken van lakprofielen niet alleen aan vakmensen voorbehouden is, maar ook zeer wel door amateurs uitgevoerd kan worden, is onderstaand recept misschien een reden om het ook eens te gaan proberen.

METHODIEK

Om een lakprofiel te maken heb je een paar dingen nodig, zoals:

Nitro- of celluloselak, ook wel meubellak genoemd

(profiellak van Sigma Coatings te Zeist of meubellak, industriekwaliteit, van Macostan te Ede)

Nitroverdunding of thinner

Conservenblik

Grote langharige kwast

Spade of bats

Maatband

Kaasdoek of witte mul

Schaar

Paar spijkers of lange etalagespelden

Spaanplaat (van te voren op maat gezaagd)

TE VOLGEN WERKWIJZE:

Voordat we er op uit trekken moet eerst een misverstand uit de weg geruimd worden. Namelijk het idee dat een lakprofiel wel even tijdens een opklaring op een achternamiddag te maken is. In werkelijkheid is het iets tijdrovender.

Om te beginnen moeten we een geschikt profiel zien te vinden. Dat kan bijvoorbeeld een pasgegraven sloot in een ruilverkaveling zijn, maar evengoed een wand in een wat grotere ontsluiting, zoals een zandgraverij. Vooral zandwanden die door ijzeroxide fraaie bruinachtige, grillig verlopende banden en 'haren' vertonen zijn heel geschikt. Helemaal het einde zijn de bijzonder fraai gekleurde heide-podzol bodems, omdat deze een lichtgeel gekleurde minerale zandlaag combineren met een intens koffiebruine oerband, overdekt door loodgrijze en zijna zwarte bodemlagen. Interessant zijn verder profielen waar door vorst- en dooiwerking in de laatste ijstijd grondverknedingen en dito verglijdingen zijn opgetreden. Indien dunne veenlaagjes samen met lichtkleurige zandlaagjes verkneden zijn, zijn dit de krypturbaties waar je van gaat watertanden.

Met de bats steken we het wandgedeelte onder een hoek van 60 - 80° zeer zorgvuldig glad af. Een vlakke wand is voor het slagen van het profiel essentieel. Het profiel mag als geheel wel iets bol zijn, maar uithollingen zijn uit den boze. Dus als we de steekstrepen van de schep bijwerken dan opletten dat we niet te veel wegsteken. Met de maatband wordt de omtrek van het profiel op de wand afgetekend. Door de omtrek met een spijker in te krassen krijgen we een goed idee van de grootte.

Afhankelijk van de samenstelling van de ontsloten zanden is het altijd verstandig de lak iets met thinner te verdunnen. Een vuistregel hierbij is dat hoe fijnkorreliger het zand of de zandige klei is, des te sterker de lak verdund moet worden. De vloeistof moet namelijk gemakkelijk via de poriën tussen de zandkorrels naar binnen kunnen dringen. Het is niet nadelig dat de afgestoken wand enigszins vochtig is. Sterker nog, het is zelfs beter dan te droog, terwijl kletsnatte wanden evenmin erg gunstig zijn.

De verdunde lak wordt vervolgens met kleine hoeveelheden tegelijk van boven af over het profiel gegoten. Met de kwast al te snel naar beneden vloeiende lakstrepen tegen houden en over het vlak verdelen. Het is zaak de kwast zeer voorzichtig te hanteren, anders krijgen we strijkstrepen.

Vooral de eerste keer moeten we niet te zuinig met lak zijn, aangezien van deze eerste impregnering het uiteindelijke slagen afhangt. Het is verstandig de lak tot 3 cm. voorbij de ingekraste omtrekken van het profiel in het zand te laten dringen. Verder is het zaak om het geheel tot de volgende dag te laten drogen.

Een hoeveelheid van ca. 1 liter verdunde lak voor een profiel van 60 x 90 cm. is doorgaans voldoende.

TWEEDE HANDELING

We beginnen de tweede dag door met onverdunde lak het eerder geïmpregneerde profielgedeelte in te kwasten. Als dit gebeurd is, het meegebrachte kaasdoek (witte mul gaat net zo best en is wel zo goedkoop) op de gewenste grootte knippen en voorzichtig op de nog natte wand aanbrengen. Met de hand of als die aanwezig is, met een kurk- of vinylroller het doek tegen de zandwand aandrukken, zó dat alle luchtbellens verdwenen zijn. Waar het niet helemaal lukt alle lucht weg te krijgen kan met etalagespelden geprobeerd worden om de creatie nog te redden. De spelden worden door het doek stevig tot het einde in de zandwand gedrukt, waardoor het doek op die plaatsen vanzelf tegen de natte lak aangedrukt wordt. Het naar beneden glijden van het natte kaasdoek kan voorkomen worden door bovenaan een paar spijkers door de doekrand in de zandwand te steken. Vervolgens het kaasdoek opnieuw in ruime mate met onverdunde lak inkwasten, tot voorbij de randen van het profiel. Dit ook weer tot de volgende dag laten drogen.

N.B. Indien het een droge, winderige dag is en we beginnen 's morgens vroeg, dan is het mogelijk in de loop van de middag het profiel af te nemen.

DERDE HANDELING

Het inmiddels op formaat gezaagd stuk spaanplaat in de buurt van het profiel plat op de grond neerleggen. Dan.... het 'moment suprême'! Met de bats gaan we het zand voorzichtig van links naar rechts, ruim achter de bovenrand van het kaasdoek lossteken. Daarna beide bovineinden in de handen nemen en het doek langzaam van de wand lostrekken. Tot zover niets aan de hand dus. Maar waar we ons echt zorgen over moeten maken is, dat het doek, hoe zwaar het ook gaat worden, zoveel mogelijk strak gehouden wordt. Plooien in het lakprofiel in spé kunnen heel wat extra restauratiewerk betekenen.

Is het doek met het daaraan vastgekitte zand geheel vrij van de wand dan dit met het zand naar boven in het verlengde van het gereed liggende stuk spaanplaat leggen. Vervolgens het hele spaanplaatvlak dik met lak inkwasten en direkt hierna het profiel zover over de plaat trekken dat dit de plaat aan alle zijnden overlapt. Vervolgens het geheel met de hand aandrukken, waardoor het nog vochtige doek zoveel mogelijk luchtbelvrij op de spaanplaat geplakt komt te zitten.

Onze werkzaamheden in de ontsluiting zijn nu voorbij. Het profiel wordt omdat het nog nat is, zoveel mogelijk horizontaal vervoerd om het thuis verder te laten drogen.

Het is verstandig om van de verschillende kleuren zand die het bodemprofiel samenstellen iets in verschillende plastic zakjes mee te nemen. Kale plekjes waar de lak niet 'geplakt' heeft zijn nu eenmaal niet te vermijden en met dit extra zand kan de zaak nagenoeg onzichtbaar bijgewerkt worden. Door deze plaatsen met een penceel met onverdunde lak in te smeren en met de overeenkomende kleur is het niet belangrijk dat het meegenomen zand niet geheel droog is.

Als het hele profiel droog is dan kunnen om het gewicht te reduceren, de dikste zandpartijen met een schraper wat afgevlakt worden.

Essentieel is dit echter niet, hoewel de toestand van het pleisterwerk op de muur wel een faktor is die mee gaat tellen.

Tenslotte wordt het profiel met een handstoffer stevig afgeveegd om de structuren die bij het met de hand aandrukken van het doek grotendeels verdoezeld zijn, weer te voorschijn te brengen. Hardere en minder harde laagjes worden op die manier keurig uitgerepareerd, hetgeen de fraaiheid van het geheel te goede komt.

Vervolgens gaan we een goedkope plastic bloemenspuit, zo een die het water vernevelt, met een sterke lakverduunning vullen. De lak mag best waterdun zijn. Het profiel wordt hiermee flink nat gesproeid. In verband met de vrijkomende kwade dampen en de daarmee verbonden brandbaarheid is het voor de gezondheid aan te bevelen dit karwei buitenshuis te verrichten. Al even slecht is het om de laknevel in te ademen. Gebruik het liefste een stofmaskertje. Ze zijn bij verfwinkels wel te verkrijgen.

Tenslotte kan als laatste handeling met een scherp stanleymes het overstekende gedeelte van het profiel langs de zaagrاند van de spaanplaat afgesneden worden. Van uw esthetisch gevoel hangt het af of u genoegen neemt met een bijgekleurde zaagrاند of dat het geheel voorzien wordt van een of ander lijstwerkje.

Tegen de muur gehangen heeft u een 'schilderij' dat nooit verveeld, waar iedereen weer net even iets anders in ziet en waarvan de kleuren niet verbleken. Bovendien, wordt het stoffig, dan kan dit met een stofzuiger zo verholpen worden. En dat is per slot van rekening iets dat je toch niet zo gauw met een 'Rembrandt' gaat uithalen.